

ЕКОНОМІКА ТА ЕКОЛОГІЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

УДК 332.33

<http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2025.02.04>

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Т.К. КОСТЮКЕВИЧ,

*кандидат географічних наук, старший викладач,
kostyukevich1604@i.ua*

Н.В. ДАНИЛОВА,

*кандидат географічних наук, старший викладач,
nataliadanilova0212@gmail.com*

А.В. ТОЛМАЧОВА,

*кандидат географічних наук, доцент
alla.tolmach@ukr.net*

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Т.В. МОВЧАН,

*кандидат економічних наук, доцент
mov4an.tata@gmail.com*

О.С. МАЛАЩУК,

*кандидат економічних наук, доцент
osmalashcuk@gmail.com*

Одеський державний аграрний університет

Анотація. Ефективне та раціональне використання земельних ресурсів має першорядне значення для економіки сільського господарства як на рівні окремих підприємств, так й в масштабах країни. В роботі досліджено стан та ефективність використання земельних ресурсів Одеської області в розрізі природно-сільськогосподарських зон. Встановлено, що у структурі сільськогосподарських угідь області найбільшу частину становить рілля - 80,25%. Проаналізовано динаміку земельних ресурсів області та динаміку ефективності їх використання за натуральними показниками. Виявлено динаміку зростання площ під озимою пшеницею, ріпаком та соняшником, встановлено стабільність посівів кукурудзи та ячменю. Варто відзначити, що у більшості випадків збільшення валового збору відбувалось за рахунок збільшення посівних площ.

Для більш детального аналізу досліджено рівень врожайності соняшнику в розрізі адміністративних районів по відношенню до природно-сільськогосподарських зон. Так, максимальні показники зафіксовані в Лісостеповій зоні, що обумовлено оптимальним агрокліматичним потенціалом та більш сприятливим гідротермічним режимом. Мінімальні значення характерні для Посушливої Степової зони через дефіцит атмосферного зволоження та високу інтенсивність евапотранспірації. На основі проведеного аналізу запропоновано комплекс заходів щодо оптимізації землекористування, спрямованих на підвищення ефективності використання земельних ресурсів області.

Ключові слова: *земельні ресурси, кадастр, ефективність використання, природно-сільськогосподарська зона, урожайність, інфраструктура геопросторових даних, меліорація земель, управління земельними ресурсами, продуктивність, сільськогосподарські угіддя, оптимізація використання.*

Постановка проблеми

Протягом усієї історії людства земля незмінно грала ключову роль розвитку виробничих процесів, і ця значимість зберігається й досі. Вона залишається основою існування людського суспільства. У контексті ринкової економіки основною метою земельної реформи є створення нових земельних відносин, які сприятимуть раціональному використанню земельних ресурсів, забезпечуючи економічно ефективне та екологічно чисте сільськогосподарське виробництво. Таким чином, питання оцінки сучасного стану ефективності використання земельних ресурсів є надзвичайно актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Аналіз сучасного стану ефективності використання земельних ресурсів є предметом численних наукових досліджень. Вітчизняні вчені зосереджуються на оцінці стану та продуктивності землекористування.

Музика П. М. та співавтори [1] досліджують ефективність використання

земельних ресурсів в Україні, ґрунтуючись на аналізі площ та рівня розораності сільськогосподарських угідь. Результати дозволили згрупувати регіони за показниками ефективності та запропонувати стратегії її підвищення.

Мельничук Л. С. [2, с. 139] визначає принципи оптимального землекористування та аналізує причини його низької ефективності, що дало змогу прогнозувати економічну доцільність використання земель сільськогосподарськими підприємствами.

Грицак О. А. у своїй роботі [3, с. 60] пропонує оцінювати ефективність землекористування через вартісні показники, такі як обсяги валової продукції, валовий та чистий дохід.

Томілін О. О. та ін. [4] досліджують динаміку посівних площ і структуру сільськогосподарських культур, виявляючи тенденції скорочення земель сільськогосподарського призначення та зміни в обсягах виробництва.

Кушнірук В. С. та Міхеева С. М. [5] аналізують врожайність сільськогосподарських культур у Миколаївській області (на прикладі Вознесенського району), розраховують вартісні показники ефективності та пропонують рекомендації щодо її підвищення.

Мета досліджень полягає в оцінці сучасного стану ефективності використання земельних ресурсів Одеської області в розрізі природно-сільськогосподарських зон та наданні пропозиції щодо її підвищення.

Матеріали і методи дослідження

Для аналізу динаміки земельних ресурсів Одеської області використано дані Департаменту екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації [6]. Оцінку ефективності використання земельно-ресурсного потенціалу Одеської області проведено на основі статистичних даних [7]. У дослідженні застосовано методи статистичного аналізу, узагальнення та систематизації, типологічної класифікації, групування, а також порівняльно-географічного та аналітичного підходів.

Результати дослідження та їх обговорення

Земельний фонд України включає всі землі незалежно від їх функції, господарського використання чи власності. Склад та основне призначення земель визначаються відповідно до положень Земельного кодексу України [8]. Кожна категорія земель має особливий правовий статус. Землі сільськогосподарського призначення як об'єкт правового регулювання мають диференційований статус згідно з цільовим використанням. У структурі земельного фонду виділяють: сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, пасовища, сіножаті) та несільськогосподарські угіддя (землі під господарськими будівлями і двора-

ми, під господарськими шляхами і прогонами).

Одеська область розташована в Північно-Західному Причорномор'ї, займаючи 33,3 тис. км² (5,5% території України) [6]. Для регіону характерна кліматична диференціація: середньорічна температура зростає з 8,2°C (північ) до 10,8 °C (південь), тоді як річна сума опадів зменшується від 470 мм до 340 мм. Північ належить до лісостепової зони, південь – до степової, що зумовлює високу ризикованість посушливих явищ. Ґрунтовий покрив представлений переважно чорноземами звичайними та південними.

Економічний розвиток аграрного сектору Одеської області детермінується (обумовлюється) ефективністю використання земель сільськогосподарського призначення, зокрема їх орної складової. Згідно з офіційними даними [6], станом на 01.01.2024 р. сільськогосподарські угіддя займають 2588,18 тис. га (75,56% території області), з яких 80,25% (2077,04 тис. га) припадає на рілля. Така структура землекористування свідчить про високий аграрний потенціал регіону.

Земля як засіб виробництва обумовлює особливості інтенсифікації сільського господарства, впливаючи на технології, технічне оснащення та собівартість продукції. Раціональне використання земельних ресурсів вимагає аналізу динаміки їх структури. Як свідчать дані таблиці 1, загальна площа сільськогосподарських угідь скоротилася на 0,2% (2010-2023 рр.), площа ріллі збільшилася на 0,3%, що свідчить про інтенсифікацію використання орних земель. Найбільше скорочення спостерігається у багаторічних насадженнях - 7,9%.

Раціональне землекористування забезпечує підвищення продуктив-

1. Динаміка земельних ресурсів Одеської області (2010-2023 рр.)

Вид земельних угідь, тис. га	Роки						2023 у % до 2010 р.
	2010	2015	2020	2021	2022	2023	
Сільськогосподарські угіддя, всього	2592,80	2591,80	2588,18	2588,22	2588,22	2588,18	99,8
в т. ч. рілля	2071,90	2027,50	2076,97	2076,97	2077,04	2077,04	100,3
багаторічні насадження	89,40	82,33	82,29	82,29	82,29	82,29	92,1
перелоги	27,70	27,30	27,18	27,18	27,18	27,18	98,1
сіножаті та пасовища	403,8	402,50	401,67	401,67	401,67	401,67	99,5

Джерело: розроблена автором Даніловою Н.В. на основі даних [6]

ності одиниці площі, поліпшення якості продукції, зниження собівартості та збереження екологічного балансу. У сільському господарстві досягнення високих результатів тісно пов'язане з якісним станом ґрунту, особливостями його використання та ефективністю управління цим процесом. Визначення оптимальних шляхів раціонального використання ґрунтів і забезпечення їхнього найкращого стану значною мірою залежить від правильного вибору критеріїв і показників для оцінки ефективності землекористування.

Ключовий критерій ефективності землекористування - зростання обсягів продукції на одиницю ресурсних витрат [5]. Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва (підвищена розораність, вирощування високопродуктивних культур) потребує значних інвестицій, але забезпечує підвищення продуктивності, оптимізацію використання земельних ресурсів та зростання загальної ефективності аграрного сектору.

Обсяги виробництва детерміновані двома ключовими параметрами: розміром посівних площ та рівнем врожайності. Аналітичний підхід передбачає дослідження динаміки змін посівних площ, трансформації їх структурно-

го складу, факторів, що впливають на продуктивність основних сільськогосподарських культур. Врожайність виступає ключовим драйвером інтенсифікації рослинництва, визначаючи напрямки спеціалізації господарств.

Оцінка ефективності сільськогосподарських підприємств базується на динаміці посівних площ, показниках врожайності та обсягах валового збору. Динаміку ефективності використання сільськогосподарських угідь Одеської області наведено в таблиці 2. Ключовими культурами Одеської області є озима пшениця, озимий ячмінь, кукурудза на зерно, соняшник та ріпак озимий. Динаміка виробництва озимої пшениці (2023 р.) наступна: посівні площі +48,2% до 2010 року, +5,3% до 2022 року; урожайність: +20,5% до 2010 року і +29,7% до 2022 року. Відповідні зміни спостерігаються й у динаміці валового збору (табл. 2).

Динаміка виробництва озимого ячменю (2023 р.) наступна: посівні площі зменшились на 6,8% до 2010 року і на 8,7% до 2022 року, урожайність збільшилась на 64,7% до 2010 року та на 35,6% до 2022 року. Валовий збір збільшився на фоні скорочення площ під посівами (інтенсивний шлях розвитку).

2. Динаміка ефективності використання сільськогосподарських угідь Одеської області (2010-2023 рр.)

Культура	Роки						2023 у % до	
	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2010	2022
Площа, тис. га								
Пшениця озима	465,9	569,7	542,8	673,3	655,6	690,5	148,2	105,3
Ячмінь озимий	284,8	397,1	244,0	316,8	281,0	256,5	93,2	91,3
Кукурудза на зерно	100,0	161,3	139,3	137,4	150,5	134,5	134,5	89,4
Соняшник	227,4	418,0	356,6	415,8	421,8	365,9	160,9	86,8
Ріпак озимий	176,4	65,3	114,4	116,5	142,8	221,4	125,5	155,0
Валовий збір, тис. т								
Пшениця озима	1317,6	1828,3	968,1	2621,1	1725,8	2353,8	178,6	136,4
Ячмінь озимий	1041,1	1080,7	448,2	1304,3	732,5	907,4	87,2	123,9
Кукурудза на зерно	410,4	457,0	372,1	838,1	433,7	558,3	136,0	128,8
Соняшник	328,0	755,3	452,9	965,7	570,9	673,2	205,2	117,9
Ріпак озимий	271,1	137,7	122,5	297,0	264,0	450,6	166,2	170,7
Урожайність, ц/га								
Пшениця озима	28,3	27,1	17,8	38,9	26,3	34,1	120,5	129,7
Ячмінь озимий	21,5	27,2	18,4	41,2	26,1	35,4	164,7	135,6
Кукурудза на зерно	41,0	28,3	26,7	61,0	28,8	41,5	101,2	144,1
Соняшник	14,4	18,1	12,7	23,2	13,5	18,4	127,8	136,3
Ріпак озимий	15,4	21,1	10,7	25,5	18,5	20,4	132,5	110,3

Джерело: розроблена автором Толмачовою А.В. на основі даних [7]

Динаміка продуктивності кукурудзи на зерно (2023 р.) наступна: урожайність зросла на 34,5% до 2010 року і знизилась на 10,6% до 2022 року, валовий збір зріс на 36,0% до 2010 року і на 28,8% до 2022 року.

Динаміка виробництва олійних культур в Одеській області наступна: соняшник (2023 рік) відмічається скорочення посівних площ на 13,2% (рік до року), спостерігається зростання продуктивності: на 36,3% та валовий збір: на 17,9% (рік до року); озимий ріпак: період експансії (2007-2011рр) від 25,1 тис. га (2006р.) до піку 181,7 тис. га (2008р.), стабілізація 26 тис. га (2012р.) [7], сучасна динаміка

(2023р.) відмічається зростання посівів на 55,0% (рік до року), модернізаційний ефект свідчить, що урожайність зростає на 10,3% (2010-2023) і валовий збір на 70,7% (переважно за рахунок екстенсивних факторів).

Аналіз структурних змін у землекористуванні та продуктивності сільськогосподарських культур за даними динаміки посівних площ (табл. 2) свідчить про значне зростання площі під озимою пшеницею, озимим ріпаком та соняшником. Стабільні показники у кукурудзи на зерно та озимого ячменю. Варто відзначити високий рівень коливань між роками за урожайністю культур. Спостерігаються

мінімальні показники у 2020 році через екстремальну посуху, яка офіційно визнана надзвичайною ситуацією державного рівня та через особливо критичну ситуацію в південних районах Одеської області. Аналізуючи фактори зростання валових зборів зазначимо переважну роль екстенсивних чинників (розширення посівних площ), обмежений вплив інтенсифікації виробництва, регіональний аналіз продуктивності, що потребує необхідності врахування кліматичної диференціації - розподілу за природно-сільськогосподарськими зонами, адміністративно-територіального розрізу. Методологічний підхід включає комплексний аналіз просторово-часової динаміки, врахування агрокліматичних особливостей регіону та виділення ключових факторів впливу на продуктивність. Для прикладу розглянемо врожайність соняшнику.

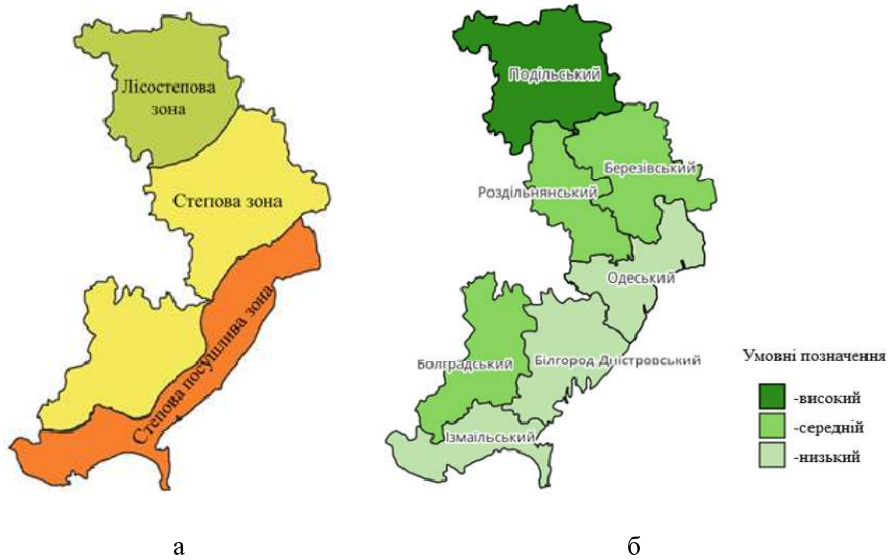
Природно-сільськогосподарське районування є науково-обґрунтованим методом територіальної диференціації, що базується на аналізі природних умов (клімату, ґрунтів, рельєфу, гідрології), оцінці сільськогосподарського потенціалу території, оптимізації землекористування з урахуванням еколого-економічних факторів [9]. Функції районування включають наукову основу для землеустрою та територіального зонування, інструмент агроекологічної оцінки ґрунтового покриву, механізм виявлення взаємозв'язків між природним середовищем і продуктивністю АПК. Все це сприяє раціоналізації сільськогосподарського виробництва шляхом адаптації господарської діяльності до локальних агрокліматичних умов.

Згідно з науково-обґрунтованою схемою природно-сільськогосподарського районування [9], територія

Одеської області диференційована на три природно-сільськогосподарські зони: Лісостепова, Степова та Посушлива Степова (рис. 1а). Адміністративно-територіальна трансформація призвела до змін, адже до реформи нараховувалось 26 адміністративних районів, а сучасна структура Одещини складає всього 7 районів: Березівський, Білгород-Дністровський, Болградський, Ізмаїльський, Одеський, Подільський та Роздільнянський (рис. 1б) [6].

У таких умовах особливу актуальність набуває застосування сучасних геоінформаційних технологій та комплексних меліоративних заходів. Інтенсивний розвиток інформаційного суспільства та інтеграція геопросторових даних із штучним інтелектом сприяють зростанню обсягів аналітичних ресурсів. Вони відрізняються тематичною спеціалізацією та дозволяють проводити глибокий аналіз для обґрунтованого управління земельними ресурсами [10].

Для візуалізації територіальних відмінностей врожайності соняшнику в середовищі QGIS розроблено картографічну модель (рис. 1б), яка класифікує адміністративні райони за трьома рівнями продуктивності: низький рівень: 15-20 ц/га, середній рівень: 21-25 ц/га, високий рівень: >25 ц/га. Варто відзначити регіональні особливості продуктивності, які підкреслюють необхідність цілеспрямованих меліоративних заходів у посушливих регіонах. Максимальні показники зафіксовані в Лісостеповій зоні, що обумовлено оптимальним агрокліматичним потенціалом та більш сприятливим гідротермічним режимом. Мінімальні значення характерні для Посушливої Степової зони через дефіцит атмосферного

**Рис. 1 – Карта-схема Одеської області
(а – в розрізі природно-сільськогосподарських зон, б – рівень
продуктивності соняшнику в розрізі адміністративних районів)**

Джерело: побудовано автором Костюкевич Т.К. на основі даних [6]

зволоження та високу інтенсивність евапотранспірації, що обумовлює пріоритетність заходів з меліорації земель у цих районах.

Враховуючи, що на сьогоднішній день рівень рентабельності виробництва насіння соняшнику в Україні в середньому становить 45,2%, тоді як рентабельність зернових культур досягає 25,3%, можна стверджувати, що попит на насіння цієї цінної сільськогосподарської культури не передбачає зменшення площі під її посівами в Одеській області в майбутньому. У зв'язку з цим, для раціонального використання земельних ресурсів регіону сільськогосподарські підприємства Одещини повинні враховувати природні особливості території та характеристики ґрунтів, особливо в південній частині області, при формуванні та плануванні своєї діяльності. Нижче представлено

заходи у вигляді схеми, які можуть сприяти ефективному вирішенню цього завдання (рис. 2).

Оптимізаційні заходи мають включати обов'язкові фактори врахування природно-кліматичних особливостей регіону та ґрунтові характеристики (особливо в південних районах) і систему раціонального землекористування, що враховуватиме науково-обґрунтоване планування виробництва, адаптивні технології вирощування, оптимізацію структури посівів. Методологічний інструментарій передбачає розробку схеми раціонального природокористування, імплементацію адаптивних агротехнологій та диференційований підхід до землекористування.

Впровадження науково обґрунтованої системи землеробства передбачає використання даних, отриманих внаслідок дослідження ґрунтів

Рис. 2 - Заходи з адаптації землекористування до агрокліматичних умов Одеської області

Джерело: авторська розробка Мовчан Т.В.

у конкретному районі з врахуванням територіально-диференційованого підходу. Важливо, щоб основним критерієм для вибору методів вирощування сільськогосподарських культур були виключно науково-обґрунтовані верифіковані дані, об'єктивні агроекологічні показники, а не суб'єктивні побажання землевласників. Тому рішення повинні бути науково валідними, підтвердженими надійними даними та методами, щоб їх можна було використовувати в практиці з доказовою базою агрономічних рішень (приймати обґрунтовані рішення, спираючись на факти, а не на припущення) та врахуванням кваліметричного підходу до оцінки землеробських технологій.

Збереження та підвищення економічної родючості ґрунту є результатом поєднання природної та штучної врожайності. Цей показник відображає загальну продуктивність земельних ресурсів і залежить як від природних, так і від технологічних факторів. Важливим аспектом є застосування добрив та пестицидів таким чином, щоб уникнути деградації ґрунту, а також забезпечити, щоб відмова від

зниження кислотності не призводила до зниження врожайності.

Науковий підхід оптимізації економічної родючості ґрунтів має концептуальні положення: інтегральну характеристику продуктивності ґрунтів, що формується взаємодією природної (біологічної) родючості та антропогенно-індукованої (технологічної) продуктивності. Факторний аналіз містить детермінуючі чинники, до яких відносяться природні (ґрунтово-кліматичні характеристики) та техногенні (агротехнології, меліоративні заходи). Раціональні практики управління повинні враховувати нормоване застосування агрохімікатів: добрив з дотриманням балансу мікро- та макроелементів, пестицидів з диференційованим використанням з урахуванням екологічних нормативів. Дуже важливо вживати обов'язкові агрохімічні заходи регулювання кислотно-лужного балансу, попередження процесів деградації ґрунтів. Адже наслідками нераціонального використання може бути прогресування деградаційних процесів, зниження потенціалу ґрунтового покриву та втрата економічної ефективності землекористування.

Висновки

У статті розглянуто сучасний стан та ефективність використання земельних ресурсів Одеської області, зокрема в контексті природно-сільськогосподарських зон. Встановлено, що рілля займає найбільшу частку в структурі сільськогосподарських угідь області, становлячи 62,34%. Зафіксовано дивергентну динаміку: -0,2% загальна площа сільськогосподарських угідь та +0,3% площа ріллі.

Аналіз динаміки земельних ресурсів області та ефективності їх використання за натуральними показниками показав, що врожайність сільськогосподарських культур за останні роки зросла завдяки поліпшенню агротехнічних умов, що обумовлене інноваційними агротехнологіями, впровадженням високопродуктивних сортів. Проте висока варіативність урожайності в різні роки пов'язана зі складними кліматичними умовами, особливо в південній частині області. Наприклад, у 2020 році через несприятливі погодні умови зниження врожаю перевищило 50%, а в південній частині області - 70%, що свідчить про низький рівень адаптації агропромислового комплексу до сучасних кліматичних змін. Збільшення валового збору, в більшості випадків, відбувалося за рахунок розширення посівних площ.

Аналіз рівня врожайності соняшнику в розрізі адміністративних районів відповідно до природно-сільськогосподарських зон показав, що найнижчий рівень врожайності спостерігається в Степовій посушливій зоні, що пояснюється посушливими умовами. На основі проведеного аналізу було сформульовано перелік заходів щодо раціонального викори-

стання земельних ресурсів області, які не потребують значних матеріальних витрат. Особлива увага приділяється впровадженню науково-обґрунтованої системи землеробства, новітнім ресурсозберігаючим технологіям обробітку ґрунтів та кліматично-адаптивній практиці.

Список використаної літератури

1. Музика П. М., Урба С. І., Гончаренко Л. В. Аналіз стану та ефективності використання земельних ресурсів в Україні. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Сер. : Економіка і управління. 2019. Т. 30(69). №4. С. 45-53. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-4-33>.
2. Мельничук Л. С. Ефективність використання земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2015. №1(26). С. 135-140.
3. Грицак О. А. Економічна ефективність землекористування у Вінницькій області. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №10. С. 60-64. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.10.60>.
4. Томілін О. О., Аранчій Д. С., Павленко А. А. Сучасний стан та динаміка змін земельних ресурсів у сільському господарстві. *Економіка та суспільство*. 2023. №48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-84>.
5. Кушнірук В. С., Міхеєва О. С. Оцінка рівня ефективності землекористування в аграрних підприємствах Вознесенського району. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №20. С. 400-404.
6. Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації. Офіційний веб-сайт. URL: <https://ecology.od.gov.ua/zvity/> (дата звернення: 02.06.2025).
7. Державна служба статистики України.

- Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III / Верховна рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 02.06.2025).
 9. Мартин А.Г., Осипчук С.О., Чумаченко О.М. Природно-сільськогосподарське районування України : монографія. Київ : ЦП «Компринт». 2015. 328 с.
 10. Артемов В., Мовчан Т., Бахчеван Е., Данько Т. Принципи цифрової трансформації і впровадження її в геодезії та землеустрої. *Сталий розвиток економіки*. 2020. №96. С. 129-138. DOI: <https://doi.org/10.37000/abbsl.2020.96.16>.
 4. Tomilin, O. O., Aranchii, D. S., Pavlenko, A. A. (2023). Suchasnyi stan ta dynamika zmin zemelnykh resursiv u silskomu hospodarstvi. [Current status and dynamics of changes in land resources in agriculture]. *Ekonomika ta suspilstvo*. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-84>.
 5. Kushniruk, V. S., Mikhieieva, O. S. (2017). Otsinka rivnia efektyvnosti zemlekorystvuvannia v ahrarynykh pidpryemstvakh Voznesenskoho raionu. [Assessment of the level of land use efficiency in agricultural enterprises of the Voznesensky district]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 20. 400-404.
 6. Departament ekolohii ta pryrodnykh resursiv Odeskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii. Ofitsiyni veb-sait. Availabte at: <https://ecology.od.gov.ua/zvity/> (in Ukrainian).
 7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Ofitsiyni veb-sait. Availabte at: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
 8. Zemelnyi kodeks Ukrainy. (2001, October 25). Verkhovna rada Ukrainy. Ofitsiyni veb-portal parlamentu Ukrainy. Availabte at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (in Ukrainian).
 9. Martyn, A. H., Osypchuk, S. O., Chumachenko, O. M. (2015). Pryrodno-silskohospodarske raionuvannia Ukrainy [Natural and agricultural zoning of Ukraine]: monohrafiia. 328.
 10. Artemov, V., Movchan, T., Bakhchevan, E., Danko, T. (2020). Pryntsypy tsyfrovoy transformatsii i vprovadzhenia yii v heodezii ta zemleustroi. [The principles of digital transformation and its implementation in geodesy and land management]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*. 96. 129-138.

References

1. Muzyka, P. M., Urba, S. I., Honcharenko, L. V. (2019). Analiz stanu ta efektyvnosti vykorystannia zemelnykh resursiv v Ukraini. [Analysis of the state and efficiency of land resource use in Ukraine]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho*. Ser. : *Ekonomika i upravlinnia*. 30(69). 4. 45-53. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-4-33>.
2. Melnychuk, L. S. (2015). Efektyvnist vykorystannia zemelnykh resursiv silskohospodarskykh pidpryemstv. [Efficiency of land resource use of agricultural enterprises]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*. 1(26). 135-140.
3. Hrytsak, O. A. (2019). Ekonomichna efektyvnist zemlekorystvuvannia u Vinnytskii oblasti. [Economic efficiency of land use in Vinnytsia region]. *Investysii: praktyka ta dosvid*. 10. 60-64. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.10.60>.

Kostiukievych T., Danilova N., Tolmachova A., Movchan T. , Malashchuk O.

THE CURRENT STATUS AND EFFICIENCY OF THE USE OF LAND RESOURCES IN ODESSA REGION

LAND MANAGEMENT, CADASTRE AND LAND MONITORING 2'25: 39-49.

<http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2025.02.04>

Abstract. *Effective and rational use of land resources is of paramount importance for the agricultural economy both at the level of individual enterprises and on a national scale. The paper examines the state and efficiency of land resources use in Odessa region in terms of natural agricultural zones. It was determined that in the structure of agricultural lands of the region, the largest part is arable land - 80.25%. An analysis of the dynamics of land resources of the region and the dynamics of the efficiency of their use by natural indicators we conducted. The results obtained indicate the dynamics of growth of areas under winter wheat, rapeseed and sunflower, and the stability of corn and barley crops was established. It is worth noting that in most cases the increase in gross harvest occurred due to an increase in sown areas. For a more detailed analysis, the level of sunflower yield we investigated in terms of administrative districts in relation to natural agricultural zones. The results obtained indicate that the lowest level of yield is observed in the Steppe arid zone, which is explained by arid conditions. Based on the analysis, a set of measures for optimizing land use is proposed, aimed at increasing the efficiency of land resource use in the region.*

Keywords: *land resources, cadastre, efficiency of use, natural agricultural zone, yield, geo-spatial data infrastructure, land reclamation, land management, productivity, agricultural lands, optimization of use.*
